

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Ақпараттық қоғам және әлеуметтік ақпарат

ЖАРИЯЛАНДЫ
09.01.2021СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/88585/>

Қазіргі заманғы қоғамды ақпараттық технологиясыз дамыту мүмкін емес, бұл «ақпараттық қоғам» деп аталатын қоғамдық дамудың жаңа кезеңі туралы айтуға мүмкіндік береді. Байланыс құралдары — телефон, радио, теледидар, интернет, дәстүрлі және электрондық БАҚ — ақпараттық қоғамның технологиялық негізі. Ақпараттық қоғамға тән ең басты белгілер мыналар: экономикалық және әлеуметтік өмірдің барлық қырын бұқаралық және стандарттық сипаттардан арылту. Сонымен қатар, ақпараттық қоғам тұжырымдамаларын әзірлеу кезінде американдық әлеуметтанушылар мен футурологтар адамзат өркениетті дамуының әртүрлі кезеңдерін технология саласындағы өзгерістермен байланыстыратын өркениеттік көзқарас қағидаттарына сүйенді. Осылайша қоғамның негізгі түрлері анықталды: өнеркәсіпке дейінгі (ауылшаруашылық), өндірістік және постиндустриалды. Ақпараттық қоғамды дамыту көптеген мамандардың ақпаратты өндіру және тарату саласында жұмыс істеуіне әкеп соқтырады. Бұл тек жаңа дағдылар мен жаңа білімді ғана емес, сонымен қатар жаңа ойлауды, өмір бойы оқуға тілек пен мүмкіндікті талап етеді. Ақпараттық қоғамда өндіріс қана өзгеріп қоймайды, сонымен бірге бүкіл өмір салты, құндылықтар жүйесі, мәдени демалыстың материалдық құндылықтарға қатысты маңызы артады. Бәрі тауар өндіруге және тұтынуға бағытталған индустриалды қоғаммен салыстырғанда, ақпараттық қоғамда интеллект пен білім өндіріледі және тұтынылады, бұл ақыл-ой еңбегінің үлесінің артуына әкеледі. Адамға шығармашылық қабілет қажет болады, білімге деген сұраныс артады.

Әлеуметтік ақпарат — байланыс процесінде берілетін ақпарат пен хабарламалар. Бұл қарым-қатынас процесінің қатысушылары беретін эмоционалды және басқа әсерлердің жиынтығы. Яғни, адамдар кейінгі ұрпаққа беретін білім мен эмоционалды хабарламалар. «Ақпарат» және «әлеуметтік ақпарат» ұғымдары өзара тығыз байланысты. Тек біріншісінен, яғни қоғам туралы білімдерден айырмашылығы, екіншісі өзінің динамизімімен ерекшеленеді және әлеуметтік коммуникация барысында болып жатқан процестерді толық көрсетеді. Қоғамның эволюциялық даму процесінде әлеуметтік ақпараттың құрылымдық бөлігінің күрделенуі орын алды. Егер бұрын адамның мінез-құлқы ұрпақтар қалыптастырған генетикалық біліммен реттелсе, қазір қоғам өзінің

әртүрлілігімен және тиімділігімен ерекшеленетін жедел ақпаратты ұнатады. Әлеуметтік ақпараттың төменгі және жоғарғы деңгейлерінде — адамдар идеялардың, заңдардың, ережелердің ауысуына байланысты өз мінез-құлқын өзгертеді, ал идеялардың, заңдардың, ережелердің ауысуы адамдардың өзгерген мінез-құлқын ескере отырып жүргізледі. Төменгі деңгейдегі әлеуметтік ақпарат — бұл бір адамның екінші бір адамға қатысты тілек, қорқыныш, ниет, ақпараттық және нақты іс-әрекеттің моделі. Бір адам басқа адамға не бергісі келеді, оны қалай жеткізгіңіз келеді және ақпарат пен нақты іс-әрекеттің көмегімен ниеттердің орындалуы — бұл екі адам арасындағы алмасу процестерінің бір жағы ғана. Метаболикалық процестердің екінші жағы бұл адамның басқа адамнан не күтуі туралы ақпарат болады, оның еркі, қорқынышы, ниеті, ақпараттық және нақты әрекеттері. Адамдар топтарға біріктірілгендіктен, топтық әлеуметтік ақпарат — отбасының, ұлттың және адамның өзіндік әлеуметтік ақпараты болады. Тиісінше, отбасында, ұлтта, тұтастай адамзат үшін тілек, қорқыныш, ниет, ақпараттық және нақты әрекетте болады. Яғни, әлеуметтік ақпарат — бұл адамзат өмірінің әр түрлі салаларында қолданатын әлем туралы барлық жинақталған білім болып есептелінеді.

ҚМ АА Күәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.